

Capitolul III

PERFORMANȚELE ECONOMICE ALE ÎNTREPRINDERILOR STABILITE PE BAZA SITUAȚIILOR FINANCIARE BILANȚIERE

Capitolul III

PERFORMANȚELE ECONOMICE ALE ÎNTREPRINDERILOR STABILITE PE BAZA SITUAȚIILOR FINANCIARE BILANȚIERE

Privite în ansamblu, energiile antreprenoriale noi apărute, în contextul unei permanente liberalizări și restructurări instituționale, s-au materializat treptat într-o cu totul altă realitate economică, prin transformări sistematice ce au asigurat esența trecerii de la o proprietate covârșitor publică, la una dominant privată. Numărul total de 804 335 de societăți comerciale înmatriculate și înregistrate la Oficiul Național al Registrului Comerțului, la începutul anului 2003, mai conține o infimă componentă a sectorului ce deține capital majoritar de stat, respectiv numai 2264 (circa 0,3 %). În interiorul acestui conglomerat de forme juridice de manifestare a inițiativei economice, societățile comerciale active reprezintă 328 448 de unități, din care cele cu capital majoritar privat se ridică la un număr de 323 628 și constituie astfel o cotă de 98,5 %. De asemenea se înregistrează o rată antreprenorială de înlocuire tot mai ridicată, înmatriculările ultimului an fiind de 84 780 de societăți comerciale (aproximativ 16,7 %, din total). Structural din totalul societăților active la nivel național circa 80,0 % sunt concentrate în sfera serviciilor (în interiorul căreia aproape 55,0 % sunt societăți comerciale cu ridicată și amănuntul), în industrie (circa 14,0 %) și în construcții (aproximativ 5,0 %). Din unghiul dimensiunii lor, firmele de tip micro (cu până la 9 salariați) au ajuns să domine și economia noastră națională, fiind urmate de cele de mici (cu 10, până la 49 de salariați).

După anul 1998, societățile comerciale cu participare străină la capital s-au situat constant peste un prag numeric de 7000 de unități, iar valoarea capitalului social total subscris de către acestea în valută a avut ca limită minimă 600 de milioane de dolari anual (ultimii doi ani situându-se chiar peste 1 miliard de dolari).

Această adaptare dimensională, juridică, ca formă de proprietate și ca soluție mixtă de capitalizare (cu capital atât din țară cât și din străinătate) constituie răspunsul pieței naționale a societăților comerciale la presiunile tranziției. Privit la nivel național și regional, acesta este un răspuns relativ lent, dar cert, către o nouă realitate economică.

3.1. Evoluția înmatriculărilor de societăți comerciale active

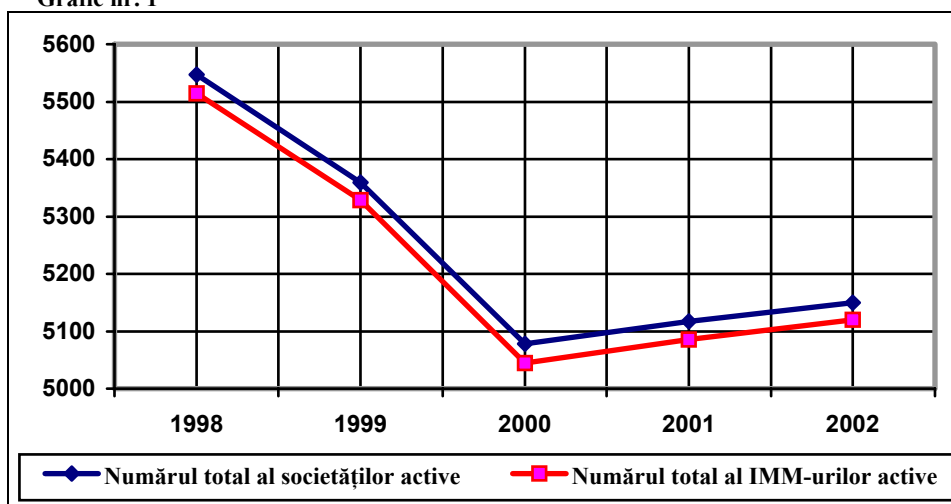
Evoluția numărului de societăți comerciale, în perioada 1998 – 2002, în județul Brăila este oscilantă dar situată peste un plafon minim de 5000 de societăți active anual.

La rîndul lor înmatriculările s-au plasat conform aceluiași trend oscilant ca și cel al numărului total de societăți, la nivel județean. O evoluție interesantă se remarcă în privința societăților comerciale cu participare străină la capital.

Într-o sinteză grafică specifică cronogramei, eliminând instituțiile administrației publice și oricare alte unități cu activitate de învățământ sau sănătate și asistență socială, ce nu sunt organizate ca societăți, dinamicile complet paralele ale societăților active și ale IMM-urilor active relevă traseul descendent al perioadei 1998-2000, precum și ascensiunea ulterioară, în ceea ce privește principalii actori economici ai județului Brăila.

Evoluția numărului societăților active și al IMM-urilor active, între 1998 și 2002, în județul Brăila

Grafic nr. 1

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992–2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1992-2004.

Pe activități, dominantă este de tip servicii la fel ca și la nivel național, cu o majoritate evidentă în activitatea comercială (cu o pondere de 59,0 %, mai mare decât aceea semnalată pe țară), urmată de activitatea industrială (cu numai 12,0 % din numărul total), tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în special întreprinderilor (cu aproximativ 5,9 %) de agricultură (cu circa 5,6 %), transport și depozitare, alături de hoteluri și restaurante, (ambele cu câte 4,5 %) și construcții (4,3 %). Structura la nivel județean este ceva mai diversificată, în raport cu structura națională.

Numărul societăților comerciale active pe activități și pe clase de mărime, în anul 2002

Tabel nr. 1

	Total societăți	din care:			
		Micro	Mici	Mijlocii	Mari
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Total societăți comerciale, din care pe activități:	5148	4526	450	144	28
Agricultură	290	216	61	12	1
Silvicultură, exploatare forestieră și economia vânatului	4	2	1	1	0
Piscicultură și pescuit	2	2	0	0	0
Industrie – total, din care:	621	424	112	66	19

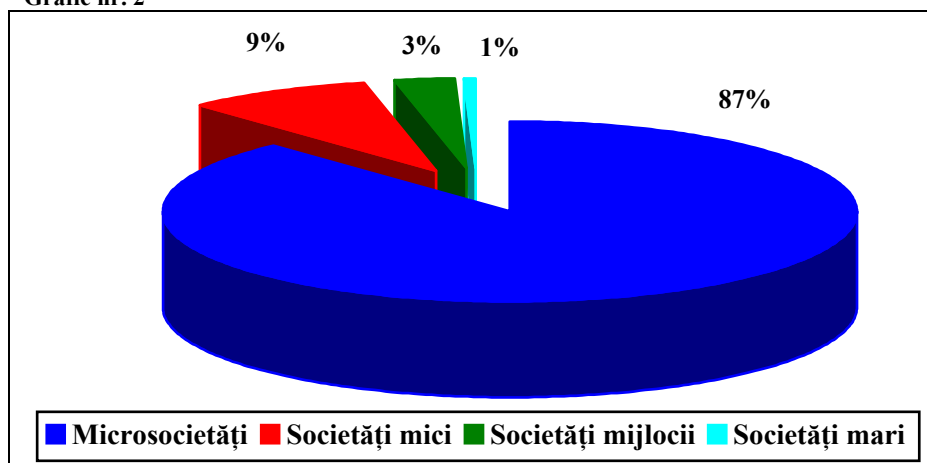
	Total societăți	din care:			
		Micro	Mici	Mijlocii	Mari
0	1	2	3	4	5
- Industrie extractivă	3	2	1	0	0
- Industrie prelucrătoare	614	421	111	65	17
- Energie electrică și termică, gaze și apă	4	1	0	1	2
Construcții	223	143	56	21	3
Comerț cu ridicata și cu amănuntul	3043	2866	158	18	1
Hoteluri și restaurante	230	210	16	4	0
Transport și depozitare	232	208	17	6	1
Poștă și telecomunicații	24	24	0	0	0
Activități financiare, bancare și de asigurări	42	39	3	0	0
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii	303	271	17	14	1
Învățământ	8	7	1	0	0
Sănătate și asistență socială	46	46	0	0	0
Celelalte activități ale economiei naționale	80	68	8	2	2

Sursa: Colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 2004.

Analog situației naționale, microfirmele domină și piața antreprenorială a județului Brăila, unde concentrează o cotă totală de aproape 88,0 %, din total.

Structura societăților comerciale active pe clase de mărime, în anul 2002

Grafic nr. 2

Sursa: Colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 2004.

Eliminând unitățile specifice agriculturii, silviculturii, exploatarea forestieră și economiei vânatului, pisciculturii și pescuitului, activităților financiare și de asigurări, învățământului și activităților de sănătate și asistență socială, numărul societăților comerciale active rămase se poate detalia pe forme juridice pentru anul 2002:

Numărul societăților comerciale active pe activități și pe forme juridice, în anul 2002

Tabel nr. 2

	Total societăți	din care, pe forme juridice:			
		SA	SRL	Alte	Cooperatiste
0	1	2	3	4	5
Total societăți comerciale, din care pe activități:	4756	166	4480	65	45
Industrie – total, din care:	621	51	549	9	12
- Industrie extractivă	4	1	3	0	0
- Industrie prelucrătoare	614	48	545	9	12
- Energie electrică și termică, gaze și apă	3	2	1	0	0
Construcții	223	24	195	2	2
Comerț cu ridicata și cu amănuntul	3043	45	2927	43	28

Hoteluri și restaurante	230	5	222	2	1
Transport și depozitare	232	15	213	4	0
Poștă și telecomunicații	24	0	24	0	0
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii	303	24	276	3	0
Celelalte activități ale economiei naționale	80	2	74	2	2

Surse: Colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 2004.

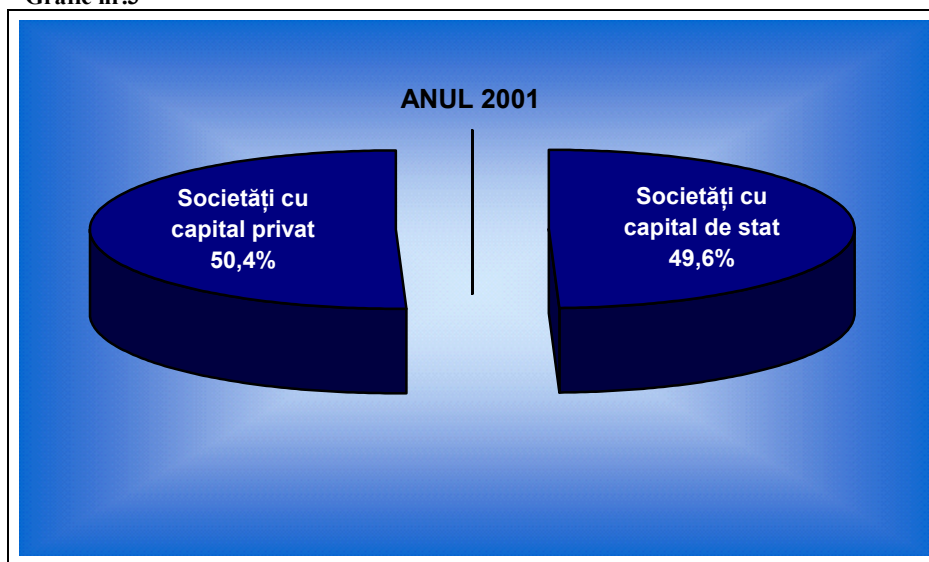
Așa cum se evidențiază în mod sintetic, în tabelul anterior, forma juridică dominantă rămâne aceea a SRL-urilor (peste 65 % dintre ele aparțin activităților de comerț cu ridicata și cu amănuntul), ce dețin o greutate specifică în economia județului Brăila de aproximativ 94,2 %, din totalul societăților comerciale active.

Informațiile statistice județene cu referire la cifra de afaceri și, mai ales, cele privind ponderea IMM-urilor atât în cifra de afaceri totală cât și pe activitățile cuprinse în tabelul nr. 2, identifică o concentrare în marea majoritate a activităților. Singurele clase mari de activitate, în care IMM-urile nu au atins nivelul majoritar al cifrei de afaceri sunt industria în ansamblul ei și categoria „celorlalte activități”.

Analizat după forma de proprietate (pe tipuri de capital social), numărul societăților comerciale active este majoritar de natură privată (inclusiv în forma mixtă). Imaginea structurală a cifrei de afaceri, conform datelor din bilanțurile contabile ale societăților comerciale active confirmă această pondere majoritară a sectorului privat abia la sfârșitul anului 2001.

Structura pe forme de proprietate a cifrei de afaceri a societăților comerciale active, în anul 2001

Grafic nr.3

Sursa: Colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 2004.

Un aspect semnificativ de relevat este acela al înmatriculărilor de societăți comerciale cu participare străină la capitalul social subscris, după cum acestea sunt publicate de către Oficiul Național al Registrului Comerțului, ca „sinteze statistice” cu periodicitate lunară.

În anul 2002, la nivelul județului Brăila s-au semnalat cu câteva „hiatusuri” lunare (în februarie, aprilie și mai), apariții importante de societăți comerciale cu participare străină la capitalul social subscris. Detaliată pe luni, situația sintetică a acestor noi societăți este prezentată în tabelul următor:

Evoluția lunară a înmatriculărilor de societăți comerciale cu participare străină la capitalul social subscris, în anul 2003

Tabel nr. 3

Luna	Înmatriculări de societăți comerciale		Valoarea capitalului social subscris exprimat în :						Ierarhia în funcție de :	
			moneda națională		valută					
	număr	%	milioane lei	%	dolari SUA	%	Euro	%	număr societăți	capital subscris
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I	1	0,14	2,0	*	60	*	55	*	22	41
III	3	0,6	207,8	0,17	6291	0,13	5773	0,13	17	17
VI	3	0,52	186,6	0,22	5788	0,15	5072	0,15	18	16
VII	5	0,8	45,8	0,07	1396	0,07	1232	0,07	17	22
VIII	3	0,55	20,4	0,01	622	0,01	570	0,01	19	29
IX	3	0,52	50,6	0,07	1544	0,07	1323	0,07	18	24
X	4	0,84	23,9	*	729	*	608	*	16	30
XI	2	0,4	3,3	*	98	*	82	*	19	40
XII	6	1,07	51,0	0,03	1522	0,04	1207	0,04	16	30

Sursa: *Oficiul Național al Registrului Comerțului, sinteze statistice lunare 2003*

*sub 0,01 %

Evoluția valorică a capitalului social subscris și locul ocupat de județul Brăila în lunile în care s-au semnalat apariții de societăți comerciale cu participare străină, conform datelor Oficiului Național al Registrului Comerțului sunt revelatoare pentru nivelul recent atât de scăzut de atractivitate externă al economiei brăilene. O imagine mai favorabilă alături de o dinamică mai bună a principalilor indicatori economici județeni, se poate reflecta în viitorul apropiat și într-o majorare a numărului dar mai ales a capitalului social subscris de către societățile comerciale cu participare străină.

3.2. Situația și performanțele economice ale firmelor din județul Brăila în perioada 2001-2002

Conținutul acestui subcapitol este urmarea prelucrării datelor bilanțiere din baza de date a Direcției Generale a Finanțelor Publice a Județului Brăila pentru doi ani consecutivi, respectiv 2001 și 2002.

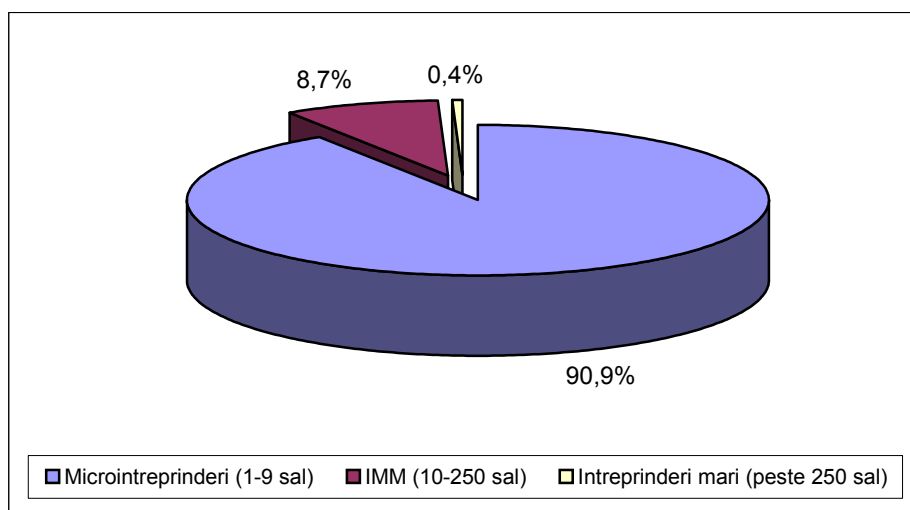
3.2.1. Situația generală a firmelor active

În acest interval în județul Brăila au activat peste 6200 de firme în care și-au desfășurat activitatea mai mult de 50.000 de salariați.

Repartiția acestor firme pe tipuri de întreprinderi funcție de numărul de salariați, pentru anul 2002, poate fi observată în graficul următor (ea fiind aproximativ aceeași cu cea din anul 2001):

Repartiția întreprinderilor pe tipuri 2002

Grafic nr. 4

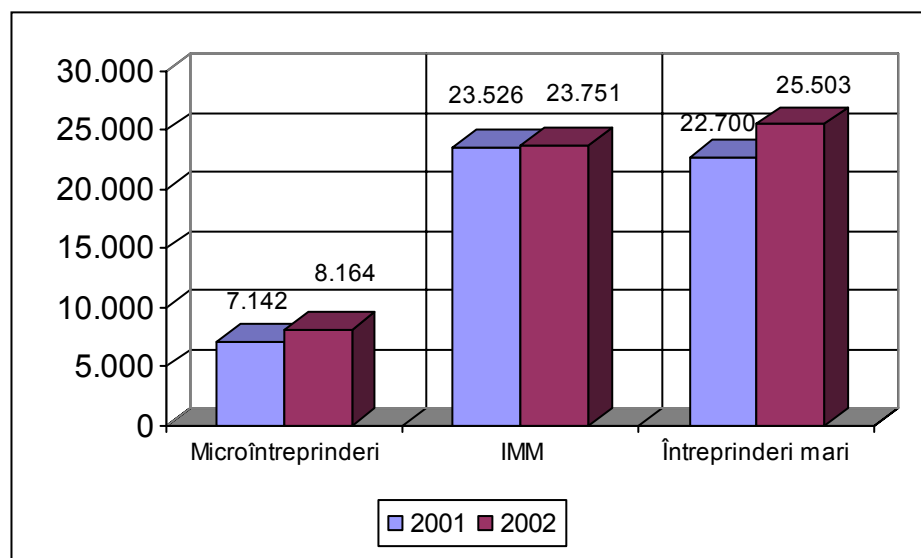

Sursa: Colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 2004

Deși ca număr microîntreprinderile reprezintă peste 90% din totalul firmelor, ele asigură însă un număr redus de locuri de muncă, cea mai mare parte a salariaților fiind repartizată în mod aproximativ egal între întreprinderile mici și mijlocii și întreprinderile mari, așa cum se observă din graficul nr. 5.

Evoluția numărului de salariați pe tipuri de întreprinderi

Grafic nr. 5

Sursa: Colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 2004

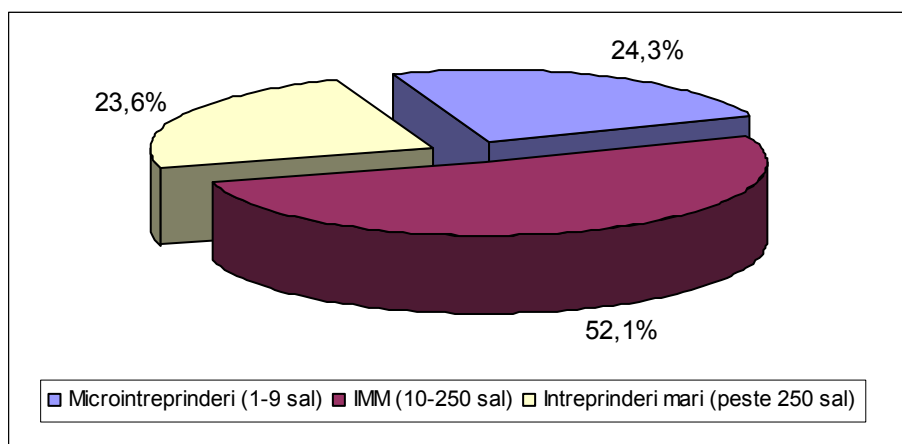
Se observă că în intervalul analizat a crescut numărul de salariați cu peste 4.800 de persoane, această creștere fiind asigurată în special de întreprinderile mari (respectiv creșterea fiind de 3.800 persoane) și microîntreprinderi (creșterea fiind de peste 1.000 persoane).

Dacă analizăm repartiția cifrei de afaceri pe tipuri de întreprinderi se observă că aproximativ jumătate din aceasta este realizată de IMM-uri, deși ponderea lor s-a redus ușor de la 52% la 48,7%, pentru ca restul să se împartă în mod relativ egal între celelalte două tipuri de întreprinderi, cu

observația că în timp ce ponderea întreprinderilor mari a crescut de la 23,6% la 28,3%, ponderea cifrei de afaceri realizată de microîntreprinderi a scăzut cu peste 1%.

Structura cifrei de afaceri pe tipuri de întreprinderi 2001

Grafic nr. 6

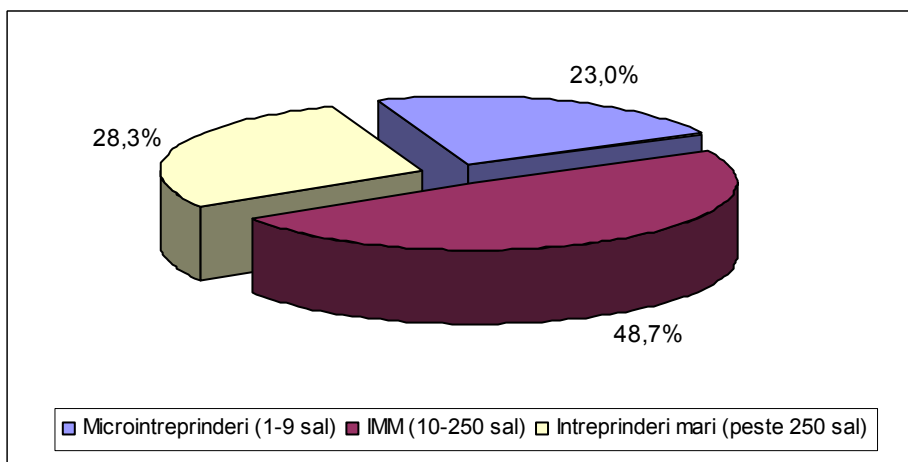

Sursa: Colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 2004

Graficul anterior subliniază o relativă egalizare a ponderii microîntreprinderilor și a întreprinderilor mari, situație care se dezechilibrează în 2002.

Structura cifrei de afaceri pe tipuri de întreprinderi 2002

Grafic nr. 7

Sursa: Colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 2004

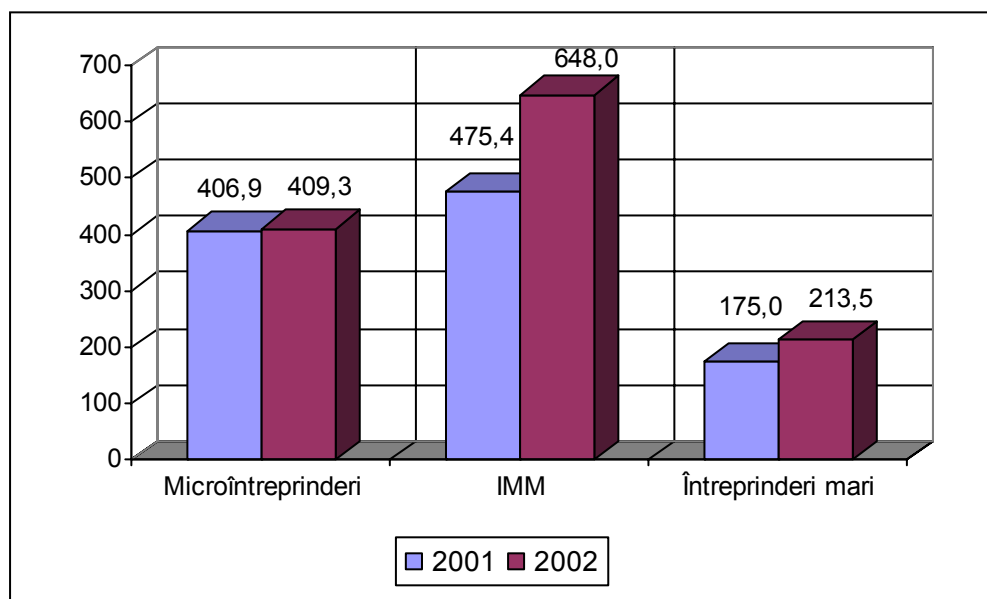
Luând în considerare rentabilitatea întreprinderilor se observă că pe ansamblu acestea se împart în mod aproximativ egal în întreprinderi profitabile și întreprinderi neprofitabile, dar în timp ce numărul microîntreprinderilor neprofitabile este puțin mai mare decât cel al microîntreprinderilor profitabile, la IMM-uri și întreprinderi mari situația se schimbă, numărul întreprinderilor cu pierderi reprezentând aproximativ 30% din totalul IMM-urilor din ambii ani, iar ponderea întreprinderilor mari cu pierderi a fost de 29% din total în 2001 și 37% în 2002.

În ceea ce privește repartitia cifrei de afaceri între întreprinderile profitabile și cele cu pierderi acestea din urmă realizau doar 17% din total în 2001 și 24% în 2002, iar ponderea de salariați din întreprinderile cu pierderi a crescut de la 25% la 34% din total salariați.

Din graficul nr. 8 se observă că cea mai mare parte a profiturilor este realizată de IMM-uri și microîntreprinderi, care însumează peste 400 mld. lei în 2001 față de întreprinderile mari care au avut profituri de doar 175 mld. lei. În 2002 se observă o creștere importantă a profiturilor la IMM-uri de 173 mld. lei, în timp ce la întreprinderile mari creșterea a fost de 38 mld. lei iar la microîntreprinderi de doar 2,5 mld. lei.

Repartiția profitului brut pe tipuri de întreprinderi

Grafic nr. 8

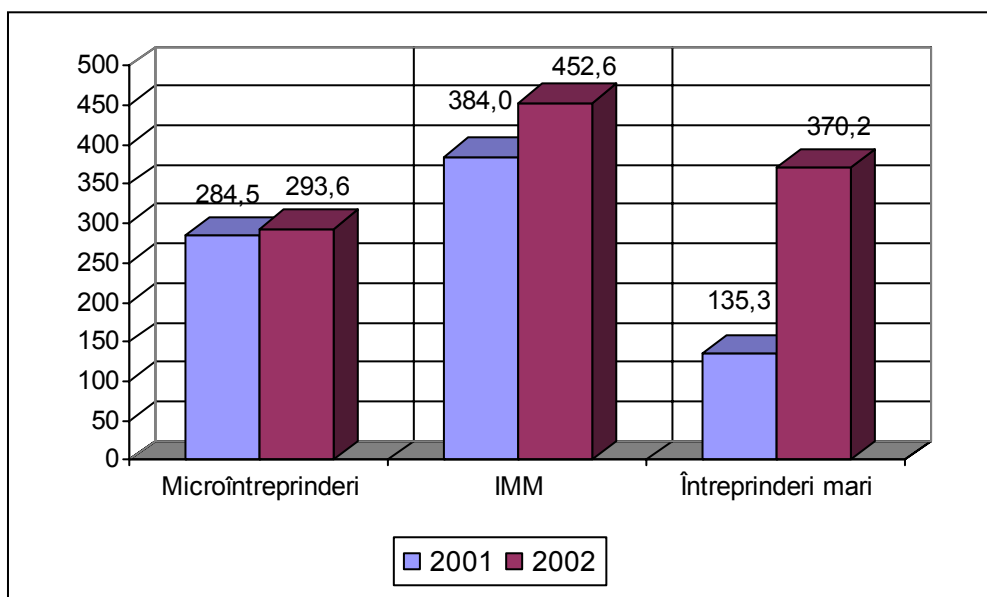

Sursa: Colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 2004

Totodată, se constată că și în ceea ce privește realizarea pierderilor pe prim plan se află IMM-urile, urmată de microîntreprinderi în 2001 și de întreprinderile mari în 2002.

Repartiția pierderilor pe tipuri de întreprinderi

Grafic nr. 9

Sursa: Colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 2004

Mărima profitului pe un salariat așa cum rezultă din tabelul nr. 4, este foarte ridicată la microîntreprinderi și foarte scăzută la întreprinderile mari. Acest lucru se explică prin raportul invers care există între cele două tipuri de întreprinderi în ceea ce privește numărul de salariați și profitul.

Mărima profitului ce revine pe un salariat la întreprinderile profitabile

Tabel nr. 4 - mil. lei/salariat -

	2001	2002
Microîntreprinderi	92,8	81,9
IMM	28,7	37,6
Întreprinderi mari	9,1	13,5

Mărima pierderii ce revine pe un salariat la întreprinderile neprofitabile

Tabel nr. 5 - mil. lei/salariat -

	2001	2002
Microîntreprinderi	103,1	92,7
IMM	55,2	69,4
Întreprinderi mari	38,9	38,3

De remarcat este că și în ceea ce privește pierderile pe un salariat pe primul loc se află microîntreprinderile iar pe ultimul întreprinderile mari, după cum se observă din tabelul nr. 5.

Analizând cifra de afaceri pe un salariat se identifică același clasament: pe primul loc fiind microîntreprinderile cu 650 mil. lei urmate de IMM-uri cu 473 mil. lei și de întreprinderi mari cu 256 mil. lei (tabelul nr. 6). Acest lucru se explică prin faptul că întreprinderile mari au un număr mediu de salariați foarte ridicat de 810,7 în 2001 și 944,6 în 2002 față de microîntreprinderi care au avut mai puțin de 1,5 salariați în acest interval.

Principalii indicatori economici, pe tipuri de firme în anii 2001 și 2002

Tabelul nr. 6

Anul	Tipul de întreprindere	Număr mediu de salariați pe întreprindere	Cifra de afaceri medie [mil lei]	Cifra de afaceri medie [mil. lei] - prețuri comparabile 2001	Productivitatea muncii [mil. lei]
0	1	2	3	4	5
2001	Total		2.756	2.756	324
	Microîntreprinderi	1,25	738	738	589
	IMM	43,41	16.602	16.602	382
	Întreprinderi mari	810,71	145.555	145.555	180
2002	Total		3.681	3.125	402
	Microîntreprinderi	1,43	933	792	650
	IMM	43,50	20.564	17.457	473
	Întreprinderi mari	944,56	241.976	205.412	256

Din cele prezentate se observă că cel mai important sector pentru economia județului Brăila rămâne cel al întreprinderilor mici și mijlocii urmate de întreprinderile mari, care deși, sunt mai puțin eficiente, asigură mai multe locuri de muncă. Microîntreprinderile chiar dacă pare cel mai eficient sector datorează acest lucru numărului foarte mic de salariați.

Trebuie remarcat că, în cadrul fiecărui sector, există întreprinderi în ascensiune dar și întreprinderi în declin, înregistrându-se treceri ale firmelor dintr-un sector în altul.

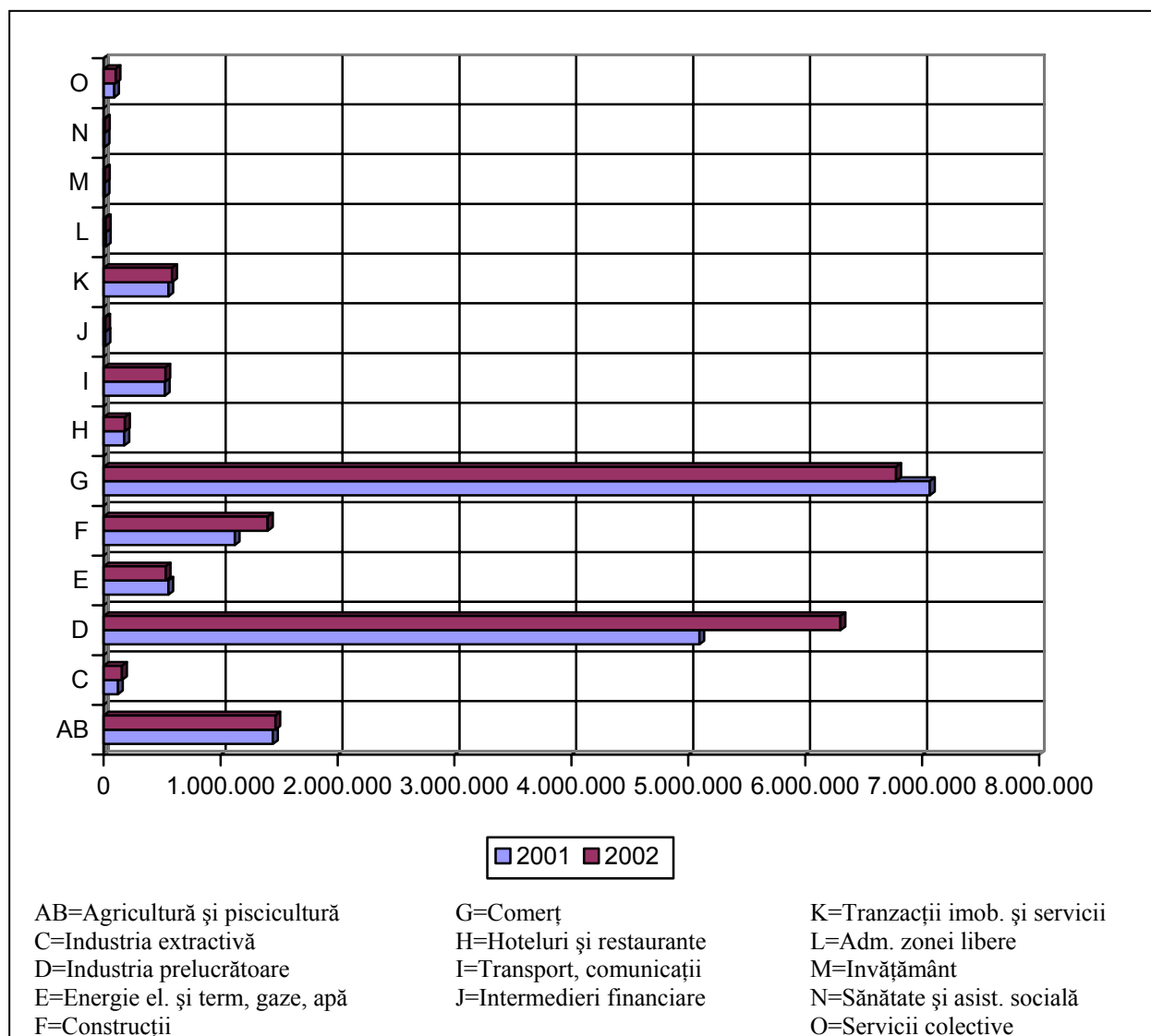
3.2.2. Distribuția întreprinderilor pe domenii de activitate CAEN

Dacă urmărim repartiția numărului de firme pe domenii de activitate se observă că cea mai mare parte a acestora activează în comerț (65,3%) urmate de industria prelucrătoare (9,3%), tranzacții imobiliare, închirieri și alte servicii (5%) și agricultură, silvicultură, pescuit și silvicultură (4,4%). Trebuie remarcat însă că ponderea mare a comerțului se datorează unui număr ridicat de microîntreprinderi care activează în acest domeniu.

Din punct de vedere al cifrei de afaceri realizată pe activități distincte se remarcă două domenii ce se detașează net de celelalte, și anume comerțul și industria prelucrătoare cu mențiunea că, dacă în 2001 între ele era un decalaj de 2000 mld. lei în favoarea comerțului, acesta s-a redus la 700 mld. lei în 2002. Alte domenii cu cifră de afaceri mai importante sunt: agricultura, construcțiile, energie electrică, termică, gaze și apă, tranzacții imobiliare și servicii, precum și transport și comunicații.

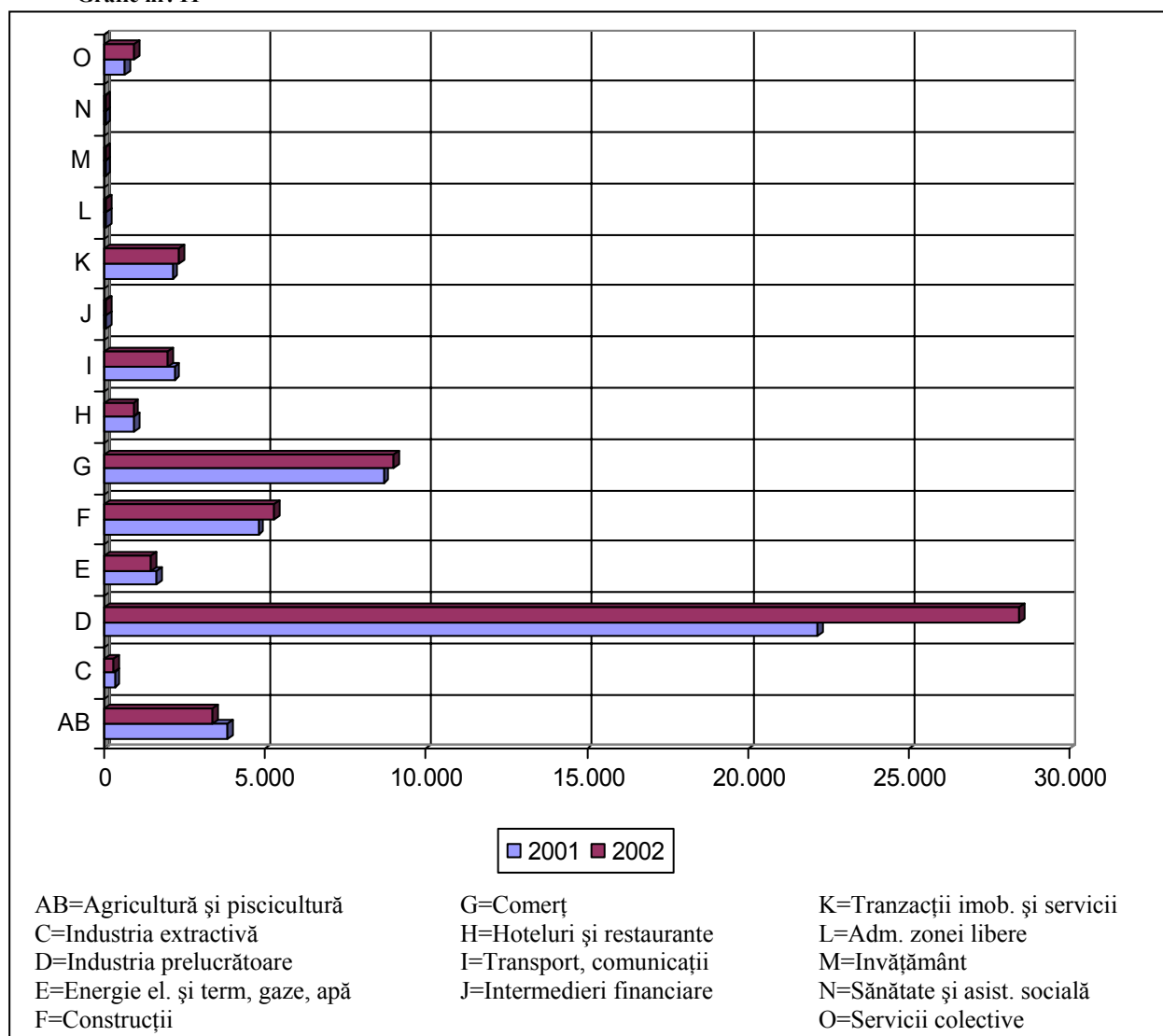
Aceste decalaje vizibil semnificative sunt ilustrate în graficul nr. 10.

Grafic nr. 10

Amplitudinea relativă a variației este mult mai mare în cazul analizei după repartitia salariatiilor (graficul nr. 11).

Grafic nr. 11

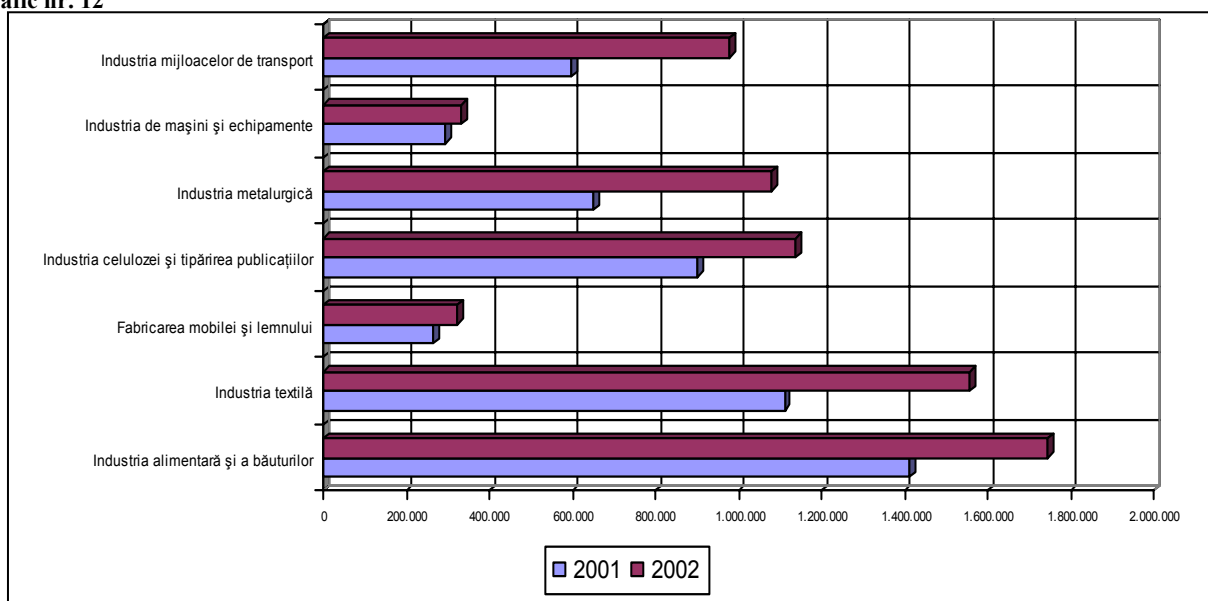

Repartitia numărului de salariați pe domenii de activitate reflectă rolul dominant al industriei prelucrătoare care asigură peste 20.000 de locuri de muncă, ea înregistrând în 2002 o creștere cu mai mult de 6.000 de salariați. Pe locul doi se află comerțul care are mai mult de 8.500 de salariați urmat apoi de construcții cu aproximativ 5.000 de salariați și agricultură cu peste 3.000 de salariați. Celelalte domenii au sub 3.000 de salariați printre cele mai semnificative fiind: tranzacțiile imobiliare, închirieri și alte servicii, transporturi și comunicații, energie electrică, termică, gaze și apă, hoteluri și restaurante și serviciile sociale (graficul nr. 12).

Sectorul cel mai important și mai dinamic este sectorul industriei prelucrătoare, în interiorul căruia activitățile sunt relativ omogene.

Cifra de afaceri realizată în principalele sectoare al industriei prelucrătoare în anii 2001 și 2002 (prețuri comparabile)

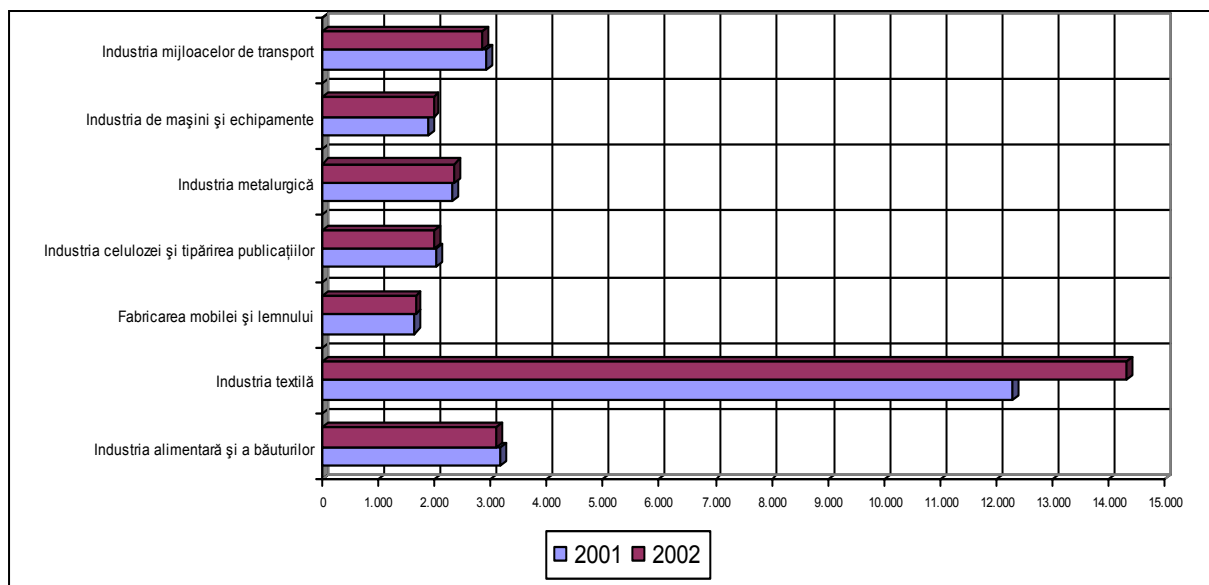
Grafic nr. 12

În raport cu criteriul numărului de salariați, industria textilă absoarbe un număr mare de persoane (graficul nr. 13).

Numărul de salariați din principalele sectoare al industriei prelucrătoare în anii 2001 și 2002

Grafic nr. 13

Se observă că cele mai importante ramuri ale industriei prelucrătoare sunt industria textilă, care asigură un număr mare de locuri de muncă, aproximativ 14.300 de salariați în 2002. O cifră de afaceri puțin mai mare, însoțită de un număr mai mic de salariați (aproximativ 3.100 persoane) are industria alimentară. Alte domenii importante sunt: industria mijloacelor de transport, industria metalurgică și industria celulozei și hârtiei, urmate la distanță de industria de mașini și echipamente și fabricarea mobilei și lemnului.

3.2.3. Performanțele economice ale firmelor din județul Brăila

Pentru evaluarea performanțelor economico-financiare au fost selectați următorii indicatori:

Tabel nr. 7

		RIG [%]		GAD [%]		RPC [%]		RPF [%]	
		2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
0		1	2	3	4	5	6	7	8
Întreprinderi profitabile	Micro	81.07	85.14	23.34	17.46	6.29	8.49	75.68	122.40
	IMM	66.24	64.56	50.96	54.89	5.24	5.59	34.59	30.77
	Mari	47.64	69.15	109.89	44.60	4.04	4.44	6.74	17.00
	Total	60.30	70.09	65.84	42.68	5.19	6.02	21.27	34.72
Întreprinderi neprofitabile	Micro	129.48	136.63	x	x	x	x	x	x
	IMM	51.56	43.39	8.27	x	x	x	x	x
	Mari	42.09	76.76	137.61	30.28	x	x	x	x
	Total	62.87	67.06	15.04	x	x	x	x	x
Total-Microintreprinderi		98.40	103.54	1.63	x	4.89	6.74	573.24	x
Total-IMM		59.42	54.61	33.75	28.98	4.40	4.63	31.17	36.51
Total-Intreprinderi mari		46.56	72.32	114.78	38.27	3.42	2.79	5.32	11.05
Total intreprinderi		61.20	68.77	47.64	23.92	4.29	4.59	18.86	35.77

(continuare)

		ECP [%]		PM [mil lei/sal]		RRCP	
		2001	2002	2001	2002/PC	2001	2002
0		9	10	11	12	13	14
Întreprinderi profitabile	Micro	149.89	140.05	744.97	715.57	12.03	14.41
	IMM	41.51	38.35	456.34	458.17	6.60	5.50
	Mari	8.46	19.95	179.41	220.08	1.67	3.83
	Total	30.34	41.64	355.33	392.95	4.10	5.77
Intreprinderi neprofitabile	Micro	x	x	340.38	294.32	x	x
	IMM	x	x	206.33	251.07	11.43	x
	Mari	x	x	180.24	213.21	1.13	4.22
	Total	x	x	227.51	239.22	6.74	x
Total-Microintreprinderi		1135.31	x	588.73	552.16	117.32	x
Total-IMM		37.41	45.51	382.48	401.31	7.08	7.88
Total-Intreprinderi mari		6.67	12.97	179.54	217.47	1.55	3.97
Total intreprinderi		26.91	42.90	323.76	341.10	4.40	7.79

Notă: Celulele marcate cu „x” semnifică întreprinderi cu pierderi.

$$1. RIG - \text{rata îndatorării globale} = \frac{\text{datorii pe termen scurt și lung}}{\text{pasiv total}} * 100$$

$$2. GAD - \text{gradul acoperirii datoriilor} = \frac{\text{capitalul propriu}}{\text{datorii}} * 100$$

$$3. RPC - \text{rata profitabilității comerciale} = \frac{\text{rezultatul net}}{\text{cifra de afaceri}} * 100$$

$$4. RPF - \text{rata profitabilității financiare} = \frac{\text{rezultatul net}}{\text{capitalul propriu}} * 100$$

$$5. ECP - \text{eficacitatea capitalului propriu} = \frac{\text{rezultatul brut}}{\text{capitalul propriu}} * 100$$

$$6. PM - \text{productivitatea muncii (mil. lei / salariat)} = \frac{\text{cifra de afaceri}}{\text{nr. salariați}}$$

$$7. RRCP - \text{rata de rotație a capitalului propriu} = \frac{\text{cifra de afaceri}}{\text{capital propriu}}$$

Din valorile obținute rezultă următoarele concluzii:

- în ceea ce privește rata îndatorării globale se constată că nivelul îndatorării este unul ridicat și în creștere, ajungând de la 61,2% în 2001 la 68,8% în 2002, pe total întreprinderi.

Situația diferă însă dacă o analizăm pe tipuri de firme, gradul de îndatorare fiind pentru microîntreprinderi de 98,4% în 2001 și crescând la 103,5% în 2002, fapt explicabil prin capitalurile foarte mici pe care le au cele mai multe dintre aceste firme, care în marea lor majoritate își desfășoară activitatea în comerț și servicii. În ceea ce privește IMM-urile nivelul acestui indicator este mult mai scăzut fiind de 59,4% în 2001 și reducându-se la 54,6% în 2002, ceea ce reflectă o ușoară îmbunătățire a situației financiare a acestora. Deosebită este și situația întreprinderilor mari la care gradul de îndatorare a crescut substanțial de la 46,5% în 2001, la 72,3% în 2002, ceea ce reflectă o degradare a situației financiare la o mare parte din întreprinderile mari.

Pe domenii de activitate situația este mai gravă în agricultură, silvicultură, pescuit și piscicultură unde pe total, gradul de îndatorare a crescut de la 92,2% în 2001 la 122,9% în 2002. Peste medie se situează și comerțul cu un grad de îndatorare în jur de 80%, acest fenomen datorându-se IMM-urilor. În ceea ce privește industria prelucrătoare, aceasta s-a situat sub medie la total dar peste medie în ceea ce privește IMM-urile.

- situația întâlnită în ceea ce privește gradul de îndatorare este confirmată de gradul de acoperire al datoriilor care arată și el o degradare a situației financiare pe total întreprinderi, mai ales în cazul întreprinderilor mari.

- în ceea ce privește rentabilitatea comercială se constată că ea este relativ constantă pe total întreprinderi rămânând la peste 4% în ambii ani, dar prezintă situații diferite pe tipuri de întreprinderi. Astfel, în timp ce la microîntreprinderi rentabilitatea comercială a crescut de la 4,9% la 6,7%, la IMM-uri a rămas constantă la valori apropiate de medie, iar la întreprinderile mari a scăzut de la 3,4% la 2,8%, ceea ce reflectă o reducere a eficienței întreprinderilor mari pe ansamblu.

Dacă analizăm nivelul rentabilității comerciale pe domenii se constată că el este unul ridicat în cazul anumitor servicii precum sănătatea (28,9% în 2002, după o creștere de peste 11%), intermediari financiare (20,3% în 2002, după o creștere de aproape 6%) și tranzacții imobiliare și alte servicii (peste 11,5% în ambii ani). Urmează apoi o serie de domenii unde rentabilitatea se situează peste medie cum este în cazul ramurilor agricultură, silvicultură, pescuit și piscicultură (7,3% în 2001 și 9% în 2002), construcții (7,2% în ambii ani) și al industriei extractive (6,5% în ambii ani). Totodată există și o serie de domenii în care rentabilitatea comercială se situează sub medie precum: energie electrică, gaze și apă (sub 3% în ambii ani), comerț (2,7% în 2001 și 3,4% în 2002), transport și comunicații (2,8% în 2001 și 3,4% în 2002).

În ceea ce privește industria prelucrătoare, pe total, aceasta se situa la 4,2% în 2001, foarte aproape de medie, dar a scăzut la 3,6% în 2002 cu 1% mai puțin față de medie. Dacă analizăm

ramurile industriei prelucrătoare, situația diferă de la o ramură la alta, unele ramuri aflându-se mult deasupra mediei precum industria textilă (9,7% în 2001 și 9,4% în 2002), altele cunoscând un declin precum industria de mașini și echipamente (de la 4,6% în 2001 la 2,2% în 2002), industria metalurgică (de la 3,5% la 1,7%), industria mijloacelor de transport (de la 2,7% la 0,4% în 2002), iar unele ramuri rămânând sub medie tot timpul cum este cazul industriei celulozei și hârtiei (2,3% în cei doi ani) și fabricării lemnului și mobilei (1,4% în 2001 și 1,6% în 2002).

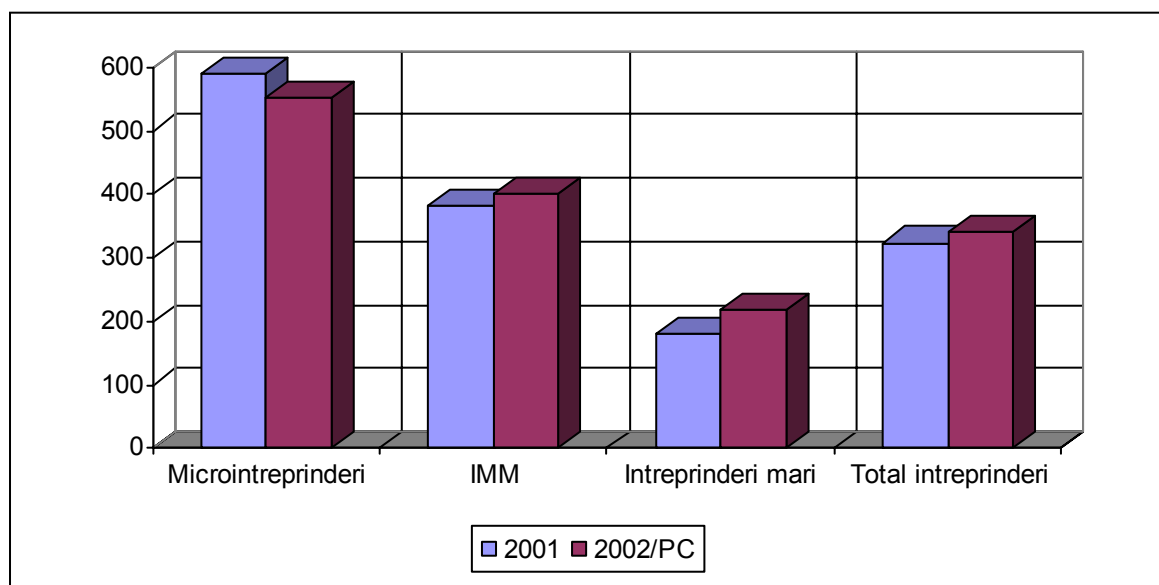
- din punct de vedere al profitabilității financiare s-a constatat o creștere de la 18,9% în 2001 la 35,8% în 2002 pe total întreprinderi, lucru valabil și pentru eficacitatea capitalului propriu care a crescut de la 26,9% în 2001 la 42,9% în 2002.

Dacă analizăm cei doi indicatori de profitabilitate pe domenii de activitate se constată un nivel foarte ridicat al acestora în cazul serviciilor și construcțiilor (cu o reducere în 2002 pentru aceasta din urmă), unul peste medie la comerț și unul sub medie la energie electrică, termică, gaze și ape, la transporturi și comunicații și în industria prelucrătoare.

- analiza productivității muncii relevă că pe total întreprinderi aceasta a crescut de la 323,7 mil.lei/pers în 2001 la 341,1 mil.lei/pers în 2002. Se observă că cea mai ridicată productivitate a muncii se regăsește la microîntreprinderi, unde este de peste 550 mil.lei/pers, cu o scădere de 36 mil.lei/pers în 2002.

Nivelul productivității muncii pe tipuri de întreprinderi în anii 2001 și 2002 (mil. lei/ salariat - prețuri comparabile)

Graficul nr.14

Dacă analizăm productivitatea muncii pe domenii de activitate se observă că ea este sub medie la servicii precum și într-o serie de ramuri ca transporturi și comunicații și construcții, și se află peste medie în agricultură și energie electrică, termică, gaze și ape. La comerț nivelul ridicat se explică prin volumul mare al cifrei de afaceri și prin faptul că salariații reprezintă doar o parte din numărul de persoane care lucrează în acest domeniu.

Industria prelucrătoare se află peste medie în 2001 și cunoaște o creștere rapidă de 67,4% ajungând la 622,5 mil. lei/pers în 2002. În cadrul ei se remarcă industria alimentară și industria celulozei și hârtiei, care sunt peste medie dar și o serie de ramuri aflate sub medie precum: industria textilă fabricarea lemnului și mobilei, industria de mașini și echipamente și industria mijloacelor de transport.

- din punct de vedere al rotației capitalurilor proprii prin cifra de afaceri se constată că aceasta a crescut pe total întreprinderi de la 4,4 în 2001 la 7,8 în 2002. Cele mai mari valori se înregistrează în servicii și comerț iar cele mai mici în transporturi și comunicații și energia electrică, termică, gaze și apă. În industria prelucrătoare numărul de rotații a fost sub medie în ambii ani cu unele excepții precum industria textilă unde el a depășit media (16 în 2001 și 18,5 în 2002).

În final se constată că există o serie de domenii precum serviciile și comerțul care sunt foarte dinamice și rentabile dar au o productivitate a muncii mai scăzută, la acestea putând fi adăugat și sectorul construcțiilor care a cunoscut însă un mic declin în anul 2002. Totodată există și o serie de domenii precum industria prelucrătoare care, chiar dacă au o dinamică și o rentabilitate mai redusă au o productivitate a muncii mare și asigură multe locuri de muncă. De asemenea se identifică și domenii cu o slabă eficiență economică și cu o productivitate redusă a muncii precum: energia electrică, termică, gaze și apă; transporturi și comunicații.

Se înregistrează o situație financiară dificilă a întreprinderilor mari din anumite domenii cum sunt agricultura, comerțul cu ridicata, transporturi și o serie de ramuri ale industriei prelucrătoare (industria de mașini și echipamente, industria metalurgică, fabricarea lemnului și mobilei).